

اطلاعات گزارش

نوع گزارش:	نقشه وضعیت
حوزه:	آموزش و پژوهش در صنایع فرهنگی
عنوان:	نقشه وضعیت آموزش و پژوهش
نگارنده:	محمد ملکی
تهیه شده در:	گروه سیاست پژوهی و تحلیل داده نمافر
تاریخ انتشار:	تابستان ۱۴۰۱

فهرست مطالب

۱۴۵	پژوهش‌ها	۶	خلاصه مدیریتی
۱۷۰	< نورمگز در یک نگاه	۸	مقدمه
۱۷۵	خانه کتاب و ادبیات ایران	۹	روش پژوهش
۲۰۳	پایگاه «شبکه علم»	۱۱	آموزش آکادمیک
۲۴۹	< جمع بندی نهایی پژوهش‌ها	۵۷	< آموزش دانشگاهی ایران در یک نگاه
۲۵۱	جمع بندی	۶۱	educations.com
۲۵۳	< پیشنهادات	۹۳	< آموزش رسمی خارج از ایران در یک نگاه
۲۵۴	فهرست نمودارها	۹۵	< جمع بندی آموزش رسمی در دنیا
۲۶۴	فهرست جدول‌ها	۹۷	فرادرس
		۱۰۹	< فرادرس در یک نگاه
		۱۱۳	یودمی
		۱۳۹	< یودمی در یک نگاه
		۱۴۱	< جمع بندی آموزش آنلاین

خلاصه مدیریتی

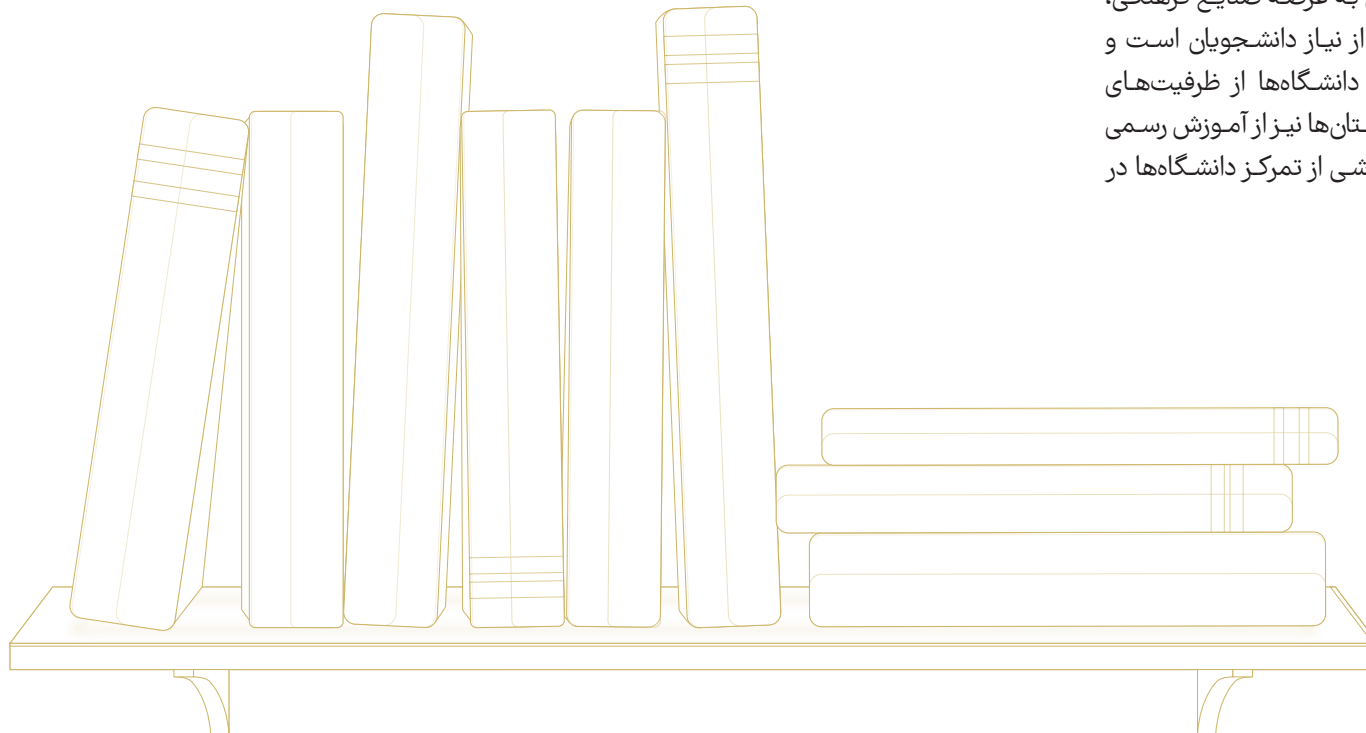
آموزش دانشگاهی در صنایع فرهنگی گوناگون در چند سال اخیر روندی نزولی به خود گرفته است. افت ظرفیت پذیرش دانشگاه‌های علمی کاربردی عامل این روند است و در ظرفیت‌های دانشگاه‌های سراسری به‌ندرت تغییری رخ داده است. مهارت‌محور بودن بیشتر این حوزه‌ها مانند موسیقی، سینما و بازی‌های ویدئویی شاید علتی باشد برای اقبال کمتر دانشجویان به این رشته‌های دانشگاه‌های علمی کاربردی؛ زیرا کیفیت آموزش در این دانشگاه‌ها نیز اغلب کم است. **تهران، شهر اصلی پذیرنده دانشجویان در صنایع فرهنگی است.** نقشه‌های پراکندگی ظرفیت پذیرش دانشجو در این نقشه وضعیت به‌خوبی نشان می‌دهد استان‌های مرزنشین در همه صنایع فرهنگی ظرفیت کمی برای پذیرش دانشجو فراهم کرده‌اند. وجود ظرفیت‌های محلی مثل موسیقی نواحی نشان‌دهنده لزوم گسترش آموزش رسمی به استان‌های مرزنشین است. آموزش رسمی در خارج از ایران عموماً در دوره‌های کارشناسی و به مدت ۳ یا ۴ سال ارائه می‌شوند. در اروپا، دانشگاه‌های انگلستان بسیار به صنایع فرهنگی اهمیت می‌دهند. پیش‌روبودن انگلستان در صنایع فرهنگی حتماً بر این موضوع اثرگذار است. تعداد دوره‌های حوزه گردشگری و موسیقی از دیگر دوره‌ها

بیشتر است. در ایران نیز ظرفیت پذیرش دانشگاهی در حوزه گردشگری از دیگر رشته‌ها بیشتر است و صنعت موسیقی در رتبه‌بندی در جایگاه سوم قرار دارد. فرادرس ۱۴۴ دوره در حوزه‌های مختلف صنایع فرهنگی گردآوری کرده است که بیشتر به موضوعات پویانمایی و بازی ویدئویی پرداخته‌اند. امتزاج این دو حوزه با فناوری‌های رایانه‌ای و تمرکز فرادرس بر حوزه برنامه‌نویسی حتماً بر این موضوع تأثیر گذاشته است. مقایسه نسبت «تعداد دانشجو به تعداد دوره» در فرادرس نشان می‌دهد دانشجویان به دوره‌های سینما توجه خاصی دارند. آموزش‌های مرتبط با «ادبی پریمیر» از عوامل اصلی چنین توجهی است. فراگیران آموزش آنلاین در سطح بین‌المللی و در یودمی بیشتر به بازی‌های ویدئویی علاقه‌مندند. **دو دوره مرتبط با موسیقی به زبان فارسی در یودمی وجود دارد و در دیگر صنایع، دوره‌ای به زبان فارسی وجود ندارد.** مقایسه یودمی و فرادرس نشان می‌دهد **آقایان به دوره‌های آنلاین علاقه‌مندترند** و بیشتر مخاطبان آموزش آنلاین در محدوده سنی ۲۵ تا ۳۴ سال قرار دارد. احتمالاً دانشجویان پس از پایان تحصیلات دانشگاهی برای کسب مهارت‌های نرم‌افزاری به این دوره‌ها روی می‌آورند. **پژوهش‌های صنایع فرهنگی در پایگاه نور بیشتر بر جنبه‌های هنری، ادبی و فرهنگی تمرکز دارند و**

کمتر به فناوری‌های مرتبط پرداخته‌اند. ابرکلیدواژگان مقالات نشان می‌دهد تعداد مقالات حوزه موسیقی از دیگر مقالات بیشتر است. روند انتشار پژوهش‌ها با این حال نشان می‌دهد توجه به گردشگری در سال‌های نزدیک بیشتر شده است و مقالات این حوزه با سرعت بیشتری در حال رشدند. بررسی کتاب‌ها نشان می‌دهد **تعداد عناوین کتاب‌های حوزه موسیقی در دیگر حوزه‌ها بیشتر است؛** اما نسبت «شمارگان به عنوان» نشان می‌دهد کوشش بازار برای کتاب‌های بازی ویدئویی بیشتر است. پژوهش‌ها در خارج از ایران نیز اهمیت فراوانی برای موسیقی و گردشگری قائل‌اند. عمده پژوهش‌های مرتبط با صنایع فرهنگی به زبان انگلیسی انجام می‌شود و ایرانیان مسئول مقالات نیز ترجیح داده‌اند مقالات‌شان را به این زبان منتشر کنند. نگاهی به کلیدواژه‌های مقالات نشان‌دهنده تخصیص توجه بیشتر به کشور چین است. پیشرفت‌های فناورانه در زمینه بازی‌های ویدئویی و پویانمایی و همچنین توسعه گردشگری در این کشور احتمالاً پشتوانه توجه بیشتر به این کشور در پژوهش‌هاست. مقایسه پژوهش‌ها و کتاب‌های داخل و خارج نشان می‌دهد **در خارج از ایران به صنایع فرهنگی از مناظر اقتصادی، فنی و درمانی نیز توجه می‌شود و کشور نیاز دارد به این سو حرکت کند.**

ناهماهنگی میان پژوهش‌ها، دانشگاه‌ها و آموزش آنلاین نیز در ایران محرز است؛ مثلاً در آموزش دانشگاهی گردشگری محور است و در دوره‌های فرادرس این دوره‌ها به‌ندرت یافت می‌شوند. همچنین بسیاری از کتاب‌های چاپ‌شده گردشگری به این موضوع نگاه علمی ندارند.

در مجموع از این نقشه وضعیت چنین برداشت می‌شود که در مسئله زیربنایی آموزش همچنان نگاه هنری به موسیقی، سینما و... حاکم است و این حوزه‌ها با نگاه صنعتی در ایران بررسی نمی‌شوند. در ایران به صنعت چاپ و نشر کمتر از دیگر صنایع توجه می‌شود و در دنیا نیز همین حالت حکم‌فرماست. به‌علت ورود دانشگاه‌های علمی‌کاربردی به عرصه صنایع فرهنگی، ظرفیت دانشگاه‌ها بیش از نیاز دانشجویان است و در سال‌های نزدیک این دانشگاه‌ها از ظرفیت‌های خود کم کرده‌اند؛ برخی استان‌ها نیز از آموزش رسمی کم‌بهره یا بی‌بهره‌اند که ناشی از تمرکز دانشگاه‌ها در شهرهای بزرگ است.

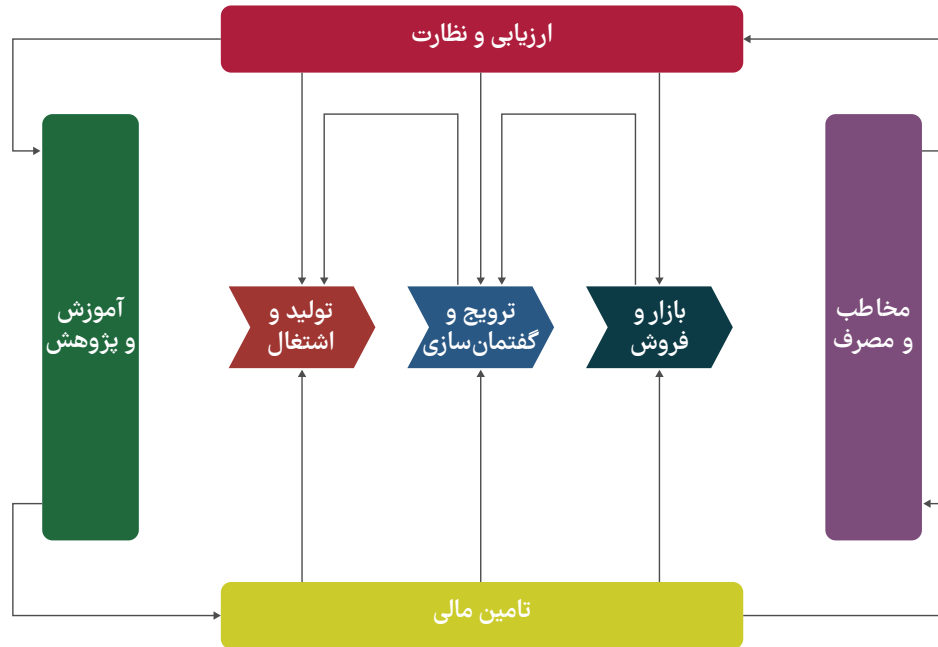

مقدمه

آموزش و پژوهش از جمله ارکان کلیدی پیشرفت و توسعه هر صنعت است. این بخش در واقع یکی از هفت بخشی است که برای عملکرد صحیح هر صنعت فرهنگ نیاز است. ارتباط این بخش با

دیگر بخش‌های صنایع فرهنگی در تصویر زیر مشخص شده است. پیشرفت صنایع فرهنگی به‌عنوان نقطه تلاقی فناوری، اقتصاد و فرهنگ، نیازمند آموزش و پژوهش صحیح و کاربردی در هر یک

کنیم. از این سه جزء است؛ در نتیجه بر آن شدیم وضعیت آموزش و پژوهش را در هر یک از صنایع بررسی و آن‌ها را با یکدیگر مقایسه

روش پژوهش

اجزای آموزش و پژوهش در ایران و جهان عبارت‌اند از:

۱. آموزش رسمی؛
۲. آموزش آنلاین
۳. پژوهش.

در نقشه وضعیت حاضر برای بررسی آموزش رسمی در ایران به اطلاعات سازمان سنجش در دفترچه‌های انتخاب رشته کنکور کارشناسی و کارشناسی ارشد مراجعه شد. همچنین اطلاعات مربوط به پذیرش بدون کنکور در دانشگاه‌های علمی کاربردی، فنی حرفه‌ای و پیام نور نیز در کنار اطلاعات دانشگاه‌های سراسری استخراج شدند. اطلاعات مرتبط با آموزش رسمی در خارج از ایران بسیار سخت‌یاب است؛ در حقیقت پایگاهی که همه رشته‌ها در آن فهرست شده باشند وجود ندارد. در این بین پایگاه educations.com از دیگر پایگاه‌ها جامع‌تر است و نافر در گردآوری اطلاعات از همین پایگاه استفاده کرد.

آموزش آنلاین در ایران عمدتاً از مسیر فرادرس انجام می‌شود. در جهان نیز یودمی پرچمدار است. برای بررسی وضعیت آموزش آنلاین در صنایع مختلف، دوره‌های فرادرس و یودمی استخراج شدند. برای استخراج دوره‌های مرتبط از کلیدواژه‌های مرتبط با

صنایع و همچنین دسته‌بندی‌های فرادرس و یودمی استفاده شد.

پژوهش‌ها را می‌توان با بررسی مقالات و کتاب‌های چاپ‌شده در صنعت بررسی کرد. برای مقالات از نورمگز استفاده شد. پایگاه نورمگز برای مقالات گوناگون کلیدواژه‌های ماشینی تولید می‌کند. با استفاده از این کلیدواژه‌ها می‌توان به مقالات مرتبط دسترسی پیدا کرد. کتاب‌های مرتبط با هر یک از صنایع فرهنگی نیز

از خانه‌کتاب و ادبیات ایران جمع‌آوری شدند. موضوع این کتاب‌ها با جست‌وجو در عناوین کتاب‌ها و همچنین چکیده‌ها مشخص شد.

برای بررسی پژوهش‌ها و کتاب‌های منتشرشده در خارج از ایران، از پایگاه «شبکه علم» (Web of Science) استفاده شد. آثار از ۱۹۹۰ تا پایان ۲۰۲۱ گردآوری شدند و با استفاده از عنوان و چیکده، دسته‌بندی آن‌ها انجام شد.

